

ČELJABINSKÝ INCIDENT - BOD NULA SIBIŘSKÉ ANABÁZE

KVĚTNOVÉ VÝROČÍ PRACOVNÍ LIST

Píše se 14. květen 1918. Nádraží v Čeljabinsku je ucpané vlaky. Na jedné koleji stojí ešelon (vlak) s československými legionáři směřujícími na východ do Vladivostoku, odkud se mají vypravit loďnými transporty na západní frontu do Francie. Na vedlejší koleji projíždí vlak s maďarskými a německými zajatci, kteří se vrací na západ (domů).

Představ si, že jsi legionář sedící v Čeljabinsku dveřích vagonu. Naproti vidíš vojáky, proti kterým jsi ještě před pár měsíci bojoval. **Jaké emoce v tobě tato situace vyvolává?**

Mohl bys dnes někde v České republice vidět legionářský ešelon a navštívit legendární „těplušku“ na živo?

Z vlaku se zajatci vyletěl kus litiny a těžce zranil českého legionáře Josefa Ducháčka. Legionáři okamžitě zareagovali, vlak zastavili a viníka zlynčovali. Bolševické úřady v Čeljabinsku následně zatklly československou hlídku, která přišla incident vysvětlit. Legionáři se rozhodli své druhy osvobodit silou.

Tento incident v Čeljabinsku byl podle tebe:

- A) Náhodná klukovina, která se vymkla kontrole.
- B) Úmyslná provokace ze strany Němců/Maďarů.
- C) Jen záminka, kterou legionáři využili, protože už nechtěli bolševikům věřit.

Po incidentu vydal Trockij (lidový komisař vojenství) rozkaz: „Každý ozbrojený Čechoslovák na železnici musí být na místě zastřelen.“ Legionáři se na sjezdu v Čeljabinsku rozhodli: „Zbraně neodevzdáme, probijeme se do Vladivostoku sami.“

Podívej se na mapu Ruska. Legionáři jsou rozptýleni po celé Transsibiřské magistrále (8 000 km). **Proč byla pro legionáře kontrola železnice otázkou života a smrti?**

Zjisti, která významná osobnost se přidala na stranu bolševiků a jak se nazývá soubor povídek, které na základě zkušeností s bolševismem napsal.

Jsi válečný zpravodaj legií. Musíš o událostech v Čeljabinsku informovat ostatní bratry v ešelonech u Samary nebo Irkutsku. **Napiš krátký „bleskový telegram“ (max 30 slov), který shrne situaci a povzbudí morálku vojáků.**

STOP. V ČELJABINSKU DOŠLO KE KONFLIKTU. STOP.

Anabáze začíná

Čeljabinský incident ukončil politiku vyjednávání a začal otevřený boj proti bolševikům. Legie ovládly magistrálu a fakticky ovládly Sibiř. **Napiš krátkou úvahu:** Kdyby k incidentu v Čeljabinsku nedošlo, myslíš, že by se legie dostaly domů dříve a v klidu? Nebo byl konflikt s bolševiky nevyhnutelný?

Prohlédni si následující fotografie a napiš, co všechno vlaky pro legionáře představovaly? Pročti si ukázkou z díla Osvoboditelé (A. Zeman), jak byly tělušky vybavovány.

„... potkával jsem stále takové ‚široké‘ postavy bratří, vlekoucí cosi pod svými plášti. Ale dělal jsem, jako když to nevidím. Těplušky, které z počátku byly holé, prázdné a neútné, pomalu se zařizovaly. Vznikaly stoly a lavice, opatřovala se nejodvážnějším způsobem železná kamínka, svítilny a lampy všemožných tvarů, „baky“ (plechové mísy) a ohromné čajníky. Žádná bouda u nádraží, opuštěný vagon nebo skladiště – nebyly si jisté, že jejich vnitřek nebude podroben bedlivé prohlídce dobrovolců, pátrajících po potřebných předmětech. Z těplušek stávaly se tak pomalu snesitelné „kvartýry“.“

BONUS: LEGIOKVÍZ – V kterých legiích bys bojoval?

U každé otázky si vyberte jednu možnost (A, B, nebo C), která tě nejvíce vystihuje. Písmena si poznamenej, na druhé straně nalezněš vyhodnocení.

1. Co je pro tebe v boji nejdůležitější?

- A) Disciplína, špičkový výcvik a prestiž. Chci bojovat v elitních jednotkách po boku profesionálů.
- B) Odvaha a neustálá akce. Preferuji nebezpečné průzkumné mise a partyzánský způsob boje.
- C) Kamarádství a pocit sounáležitosti. Jsme jedna velká rodina, která drží při sobě, i když nás čeká tisíce kilometrů cesty.

2. Které prostředí je ti nejbližší?

- A) Klasická evropská krajina, zákopy a malebná městečka Francie.
- B) Drsná horská úbočí, hluboké srázy a divoké řeky.
- C) Nekonečné širé stepi, hluboké lesy a mrazivá tajga.

3. Jaká je tvoje největší přednost?

- A) Kultivovanost a smysl pro tradici. I ve válce si zachovávám úroveň a zajímám se o kulturu.
- B) Mazanost a rychlost. Dokážu se nepozorovaně přiblížit k nepříteli a získat cenné informace.
- C) Improvizace a technická zručnost. Dokážu opravit vlak, postavit pekárnu na kolečkách nebo přežít v kruté zimě.

4. Co bys dělal ve volném čase mezi bitvami?

- A) Psal bych si deník, kreslil skici z fronty nebo navštívil místní kavárnu.
- B) Trénoval bych fyziku, šplhal po skalách a připravoval se na další riskantní výpad.
- C) Vydával bych noviny, hrál v divadle pro ostatní vojáky nebo kšeftoval s místními, abychom měli co jíst.

5. Jak vnímáš riziko zajetí?

- A) Je to riziko války, ale věřím, že se se mnou bude zacházet podle mezinárodních dohod.
- B) Je to rozsudek smrti. Jako „zrádce rakouského mocnářství“ vím, že mě čeká šibenice, proto se nikdy nevzdám.
- C) Je to komplikace, ale jsme obrovská síla – pokud nás zajmou, prostě se z toho probojujeme společně.

6. Který dopravní prostředek bys preferoval?

- A) Nákladní auta a kvalitní silnice.
- B) Vlastní nohy, lano a horskou výstroj.
- C) Obrněný vlak – můj dům, moje pevnost, moje cesta domů.

Vyhodnocení

- **Nejvíce odpovědí A: FRANCOUZSKÉ LEGIE**

Jsi aristokrat mezi vojáky. Táhne tě to k tradici, eleganci a profesionalitě. Byl bys u zrodu první roty „Nazdar“ a bojoval bys na klíčových místech západní fronty. Oceňuješ, že Francie byla první, kdo uznal naši samostatnost. Jsi hrdý, disciplinovaný a máš smysl pro umění.

- **Nejvíce odpovědí B: ITALSKÉ LEGIE**

Jsi rozený průzkumník a dobrodruh (tzv. „esploratore“). Nebojíš se extrémního nebezpečí a tvým domovem jsou vrcholky Alp. Bojuješ s obrovským nasazením, protože víš, že jako legionář v Itálii riskuješ všechno. Jsi rychlý, úderný a máš v sobě jižanský temperament.

- **Nejvíce odpovědí C: RUSKÉ LEGIE**

Jsi součástí legendárního „státu na kolečkách“. Máš neuvěřitelnou schopnost přežít a improvizovat. Čekala by tě slavná bitva u Zborova a pak nekonečná sibiřská anabáze. Jsi praktický, držíš s kolektivem a dokážeš si vybudovat domov i v jedoucím vagonu (těplušce) uprostřed mrazivé Sibíře.

